

SAĞLIK HİZMETLERİ YÖNETİMİ

(1.Ders Notu)

Sağlık, Sağlığın Belirleyicileri,
Sağlık Gereksinimi, Sağlık Hizmetleri
Sınıflandırması

by Dr. Melek TERZİ ÖZMEN

Sağlık Kavramı

Sağlık, bireyin fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan tam bir iyilik halidir.

Sağlık, insanın sahip olduğu tüm potansiyelini kullanma becerisidir.

Sağlık, insan potansiyelinin gelişmesine engel olacak faktörlerin ortaya çıkmasını önleme ya da ortadan kaldırılması çalışmalarıdır.

Pozitif sağlık: Mutluluk içinde olma, güçlü bir sosyal destek bağlantısıyla yaşamı idame ettirme ya da stres ile başa çıkma yeteneğidir.

Negatif sağlık: Fiziksel olarak hasta olmama halidir.

Sağlık Kavramı

Dünya Sağlık Örgütü 1948:

"Sağlık, sadece hastalık ve sakatlık halinin olmayışı değil, bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik halidir."

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ, 1978) Alma-Ata bildirgesi:

Temel sağlık hizmetleri; bir toplumdaki birey ve ailelerin geneli tarafından kabul görecektir şekilde ve onların tam katılımı sağlanarak devlet ve toplumca karşılanabilir bir bedel karşılığında verilen sağlık hizmetleridir.

1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 56. madde:

"Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler. Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir. Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir."

DSÖ Sağlık Tanımı

Fiziksel Sağlık

Fiziksel sağlık, bedenin düzgün çalışmasını ve hastalıklardan korunmasını kapsar. Bu, düzenli egzersiz yapmak, sağlıklı beslenmek ve yeterli uyku almak gibi alışkanlıkları içerir.

Ruhsal Sağlık

Ruhsal sağlık, duygusal, zihinsel ve sosyal iyiliği içerir. Stresle başa çıkma, olumlu düşünme ve güçlü ilişkiler kurma gibi beceriler ruhsal sağlığın önemli parçalarıdır.

Sosyal Sağlık

Sosyal sağlık, başkalarıyla sağlıklı ilişkiler kurmayı ve kurmayı ve topluluğa aktif olarak katılmayı içerir. Sosyal ilişkiler, destek sistemi oluşturmak ve ve genel refahı artırmak için önemlidir.

Sağlığın Belirleyicileri

Bütüncül Sağlık Yaklaşımı: BLUM MODELİ

Bütüncül Sağlık Yaklaşımı: BLUM MODELİ

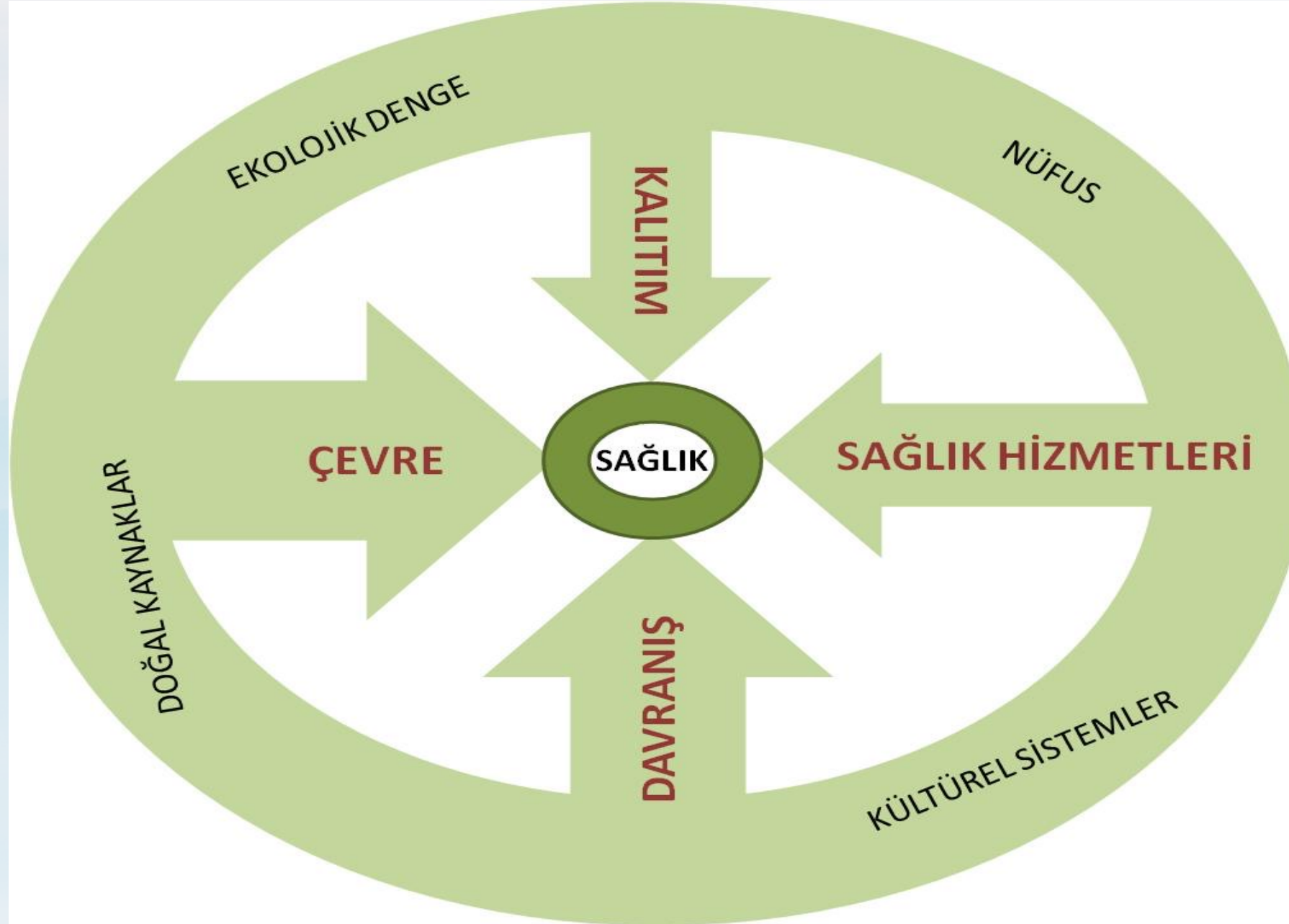
Blum Modeline göre; birey ve toplumun sağlık düzeyi, çeşitli faktörler ve sistemler tarafından etkilenir.

Bütünsel Bakış Açısı

Bütüncül sağlık yaklaşımı, bireyin fiziksel, ruhsal ve sosyal yönlerini bir bütün olarak ele alır. Bu yaklaşım, sağlık sorunlarının sadece biyolojik faktörlere değil, aynı zamanda yaşam tarzı seçimlerine, çevresel etkilere ve sosyal faktörlere de bağlı olduğunu kabul eder.

Bütüncül Sağlık Yaklaşımı: BLUM MODELİ

Bütüncül Sağlık Yaklaşımı: BLUM MODELİ

Sağlığın girdileri

↗ ***çevre***

Biyolojik ve Sosyal çevre

↗ ***davranış***

Sigara, alkol, tehlikeli, araç kullanma, kişisel, hijyen, sağlığa özen

↗ ***genetik***

Doğuştan kazanılan aileden aktarılan özellikler

↗ ***sağlık hizmetleri***

Koruyucu, tedavi edici rehabilitasyon, sağlığın yükseltilmesi

Bütüncül Sağlık Yaklaşımı: BLUM MODELİ (Davranış)

Kasl ve Cobb sağlık davranışlarını üç kategoride toplamışlardır:

- **Koruyucu sağlık davranışı:** Sağlıklı olacağına inanılan davranışın birey tarafından benimsendiği davranış biçimidir.
- **Hastalık davranışı:** Hastalık oluşturacağı anlaşılan duruma göre birey tarafından ortaya konan davranış biçimidir.
- **Hasta rolü davranışı:** Hasta olacağını düşünen birey tarafından, iyileşmek için geliştirilen davranış biçimidir.

(Akt. Glanz, Rimer, Lewis, 2002).

Bütüncül Sağlık Yaklaşımı: BLUM MODELİ (Davranış)

Belloc ve Breslow (1972) tarafından yapılan bir araştırmada aşağıdaki yedi sağlık davranışının düzenli olarak uygulandığını belirlemiştir.

- Sigara içmeme
- Her gün kahvaltı yapma
- Alkollü içki içmeme
- Düzenli egzersiz yapma
- Günde yedi-sekiz saat uyuma
- Öğün arasında yemek yememe
- Normal vücut ağırlığının en fazla %10 üstünde olma

Bütüncül Sağlık Yaklaşımı: BLUM MODELİ (Davranış)

Davranış ve mortalite

- 10 ölüm nedenlerinin %50'sinin nedeni davranışsaldır
- Kanserden ölümlerin 75% davranışsaldır
- Akciğer Kanserinden ölümlerin 90% sebebi sigaradır
- Barsak kanserlerinin en önemli nedeni fazla yağlı az lifli beslenmedir

(Doll and Peto (1981))

SAĞLIK GEREKSİNİMİ NEDİR?

Sağlık Gereksinimi

Sağlık gereksinimi, kişinin sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi için gereken temel ihtiyaçlardır. Bu ihtiyaçlar, fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçları kapsar.

Sağlık gereksinimi, en yalın haliyle "ideal sağlık durumu" ile "mevcut sağlık durumu" arasındaki farktır. İdeal sağlık ise Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlık Örgütü'nün sağlık tanımına dayanır.

Sağlık gereksinimi ideal sağlık düzeyinden herhangi bir sapma durumunda ortaya durumunda ortaya çıkan, bireyin potansiyelini harekete geçirmesini sınırlandıran sınırlandıran durumdur.

 by Melek Terzi Özmen

Algılanan Gereksinim

Kişisel Deneyim

Bir bireyin kendi sağlık durumunda ortaya çıkan sapmaları algılamasıyla ilgilidir. Kişinin subjektif değerlendirmelerine dayanır.

Açıklanan Gereksinim

Algılanan gereksinimin talebe dönüştürülmesidir. Yani kişinin şikayetlerinden dolayı bir sağlık kuruluşuna başvurmasıdır.

Normatif Gereksinim

1

Bireyin sağlık durumundaki sapmalara hekim tarafından tanı konulması durumunda ortaya çıkar. Normatif gereksinim, algılanan ve açıklanan gereksinimden tamamen farklı olabilir.

Normatif gereksinimin ortaya çıkması için, gereksinimin algılanması veya açıklanması zorunlu değildir. Bazen bireyler sağlık durumundaki sapmaların farkına bile varmayabilir. varmayabilir.

Karşılaştırmalı Gereksinim

Kişiler veya bölgeler arası sağlık düzeyi karşılaştırmalarına dayalıdır.

Örneğin A bölgesinde aşılanan bebek oranı oranı %100 iken B bölgesinden aşılanan bebek oranı %70 ise; B bölgesinin aşılama aşılama hizmetlerine gereksinim duyduğu duyduğu sonucuna ulaşılır.

VAKA ANALİZİ

⚠ Türkiye'nin kırsal bir bölgesinde yaşayan 45 yaşındaki Ayşe Hanım, son zamanlarda kendini sürekli kendini sürekli yorgun hissetmektedir. Ancak, bu durumu yaşa bağlı olarak normal kabul etmektedir. Ayşe Hanım'ın yakın çevresi, bu durumun basit bir halsizlik olduğunu düşünerek olduğunu düşünerek doktora gitmesini tavsiye etmemektedir. Ayşe Hanım, sağlık hizmeti talep hizmeti talep etmeye karar vermez.

Ancak, bölgedeki aile hekimi rutin bir sağlık taraması düzenler ve Ayşe Hanım'a bu tarama tarama sırasında yapılan kan testlerinde anemi tanısı konur. Ayşe Hanım, farkında olmadığı bu olmadığı bu sağlık sorununu öğrenir ve tedavi sürecine başlar.

Bu arada aynı bölgede, çevredeki köylerde yapılan bir sağlık araştırması, komşu bir köydeki kişilerin daha düşük oranda anemi teşhisi aldığını göstermektedir.

Sağlık Yöneticileri Neden Sağlık Gereksinimleriyle İlgilenmelidir?

Sağlık yöneticilerinin temel misyonu, hizmet ettikleri toplumun sağlık düzeyini düzeyini geliştirmektir. Toplumun sağlık düzeyini yükseltmek için toplumun sağlığını toplumun sağlığını olumsuz yönde etkileyen risk faktörlerinin saptanması, saptanması, toplumun sağlık gereksinimlerinin ölçülmesi ve bu hizmetlerin hizmetlerin karşılanmasını sağlayacak hizmetlerin bulunması gereklidir.

Sağlık gereksinimlerinin değerlendirilmesi sağlık yöneticilerinin; yöneticilerinin;

- Hizmet alanında yaşayan nüfusun hastalık dokusu hakkında bilgi sahibi olmalarını
- Nüfusun veya başvuran hastaların sağlık gereksinimleri ve öncelikleri hakkında bilgi edinmeleri
- Bölge veya nüfusun karşılanmayan sağlık gereksinimlerini belirlemelerini
- Gereksinimleri karşılamak için sunulması gereken hizmetlerin üretiminde kullanılacak kaynakları ussal biçimde planlamaları
- Sağlık hizmetleri kullanımındaki eşitsizlikleri anlamalarını ve önlemelerini kolaylaştırır.

Sağlık Gereksinimleri Değerlendirme Süreci:

1

1- Planlama

Gereksinim değerlendirme ekibi oluşturulur oluşturulur (Halk sağlığı uzmanları, epidemiyologlar, istatistik uzmanları, sağlık yöneticileri)
Hedef nüfusun belirlenmesi
Hedef hastalığın belirlenmesi

2

2- Veri Toplama

Dikkate alınacak kriterler/göstergeler karşılaştırılır. Sağlık göstergeleri, nüfusun sağlık göstergelerini ortaya koyan, nüfusun sağlık düzeyini yükseltmek için girişilecek faaliyetlere yön gösteren ölçütlerdir.
DALY, QALY, YLL, YLD, HALE

3

3- Analiz

Toplanan veriler analiz edilerek sağlık gereksinimleri belirlenir. Faaliyetlerin öncelikleri belirlenir. DALY yöntemi kullanılmışsa DLY değeri en yüksek hastalıklar, hastalıklar, YLL yöntemi kullanılmışsa YLL YLL değeri en yüksek hastalıklar bağlamında analizler yapılır.

4

4-Strateji Geliştirme

Hizmetler nerede, nasıl sunulacak ve hizmetlerden kimler yararlanacak? Örneğin bir bölgede sağlık hizmetleri gereksinimi ve talebi sürekli artıyorsa sağlık kurumları büyüme stratejilerini tercih edebilir.

5

5-Kaynak Tahsisi

Kaynak tahsisi, elde edilen sağlık gereksinimlerine yönelik olarak hedef grubun ihtiyaçlarını karşılamak adına kaynakların belirlenmesini içerir. Bu adımda, bütçe, bütçe, insan gücü, tıbbi malzeme, yatak planlaması vb.) kaynaklar gibi çeşitli faktörler göz önünde bulundurulur.

Sakatlığa Göre Düzeltilmiş Yaşam Yılları/Engelliliğe Ayarlanmış Yaşam Yılı

Sakatlığa göre düzeltilmiş yaşam yılları, bir kişinin yaşam kalitesini etkileyen bir sakatlık durumuna dayalı olarak hesaplanır. Bu hesaplama, kişinin sakatlığın etkilerine ve yaşadığı sürece dair bilgilere dayanır. Bir hastalığın veya sağlık sorununun bir toplum üzerindeki toplam sağlık yükünü değerlendirmek için kullanılan bir ölçüttür. DALY, bir hastalık veya yaralanma nedeniyle kaybedilen sağlıklı yaşam yıllarını hesaplar ve iki ana bileşenden oluşur:

1. **Kaybedilen Yaşam Yılları (YLL - Years of Life Lost):** Bir bireyin erken ölmesi durumunda beklenen yaşam süresine göre süresine göre kaybedilen yılları ifade eder. Bu, ölümün erken yaşta gerçekleştiği durumlarda toplum üzerindeki sağlık üzerindeki sağlık yükünü ölçer.
2. **Engellilik Nedeniyle Kaybedilen Yıllar (YLD - Years Lived with Disability):** Hastalık veya yaralanma nedeniyle engellilik veya sağlık sorunlarıyla yaşanan yılları gösterir. Engelliliğin süresi ve ciddiyetine göre kaybedilen sağlıklı yıllar hesaplanır.

□ DALY şu formülle hesaplanır:

$$\text{DALY} = \text{YLL (Kaybedilen yaşam yılları)} + \text{YLD (Engellilik nedeniyle kaybedilen yıllar)}$$

***Sağlığa Ayarlanmış Yaşam Yılı (HALE):** Kişinin, hayatında ne kadarlık süreyi sağlıklı bir şekilde yaşadığını ifade eder. Yıl cinsinden eder. Yıl cinsinden ifade edilir.

Tablo 6.1. 2019 Yılı İlk 10 YLL Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam

Sıra	Neden	2002	2019	Değişim (%)
1	İskemik Kalp Hastalığı	1.770.301	1.788.335	1,02
2	İnme	474.638	825.066	73,83
3	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanserleri	325.095	736.936	126,68
4	Neonatal Hastalıklar	1.974.350	616.006	-68,80
5	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	311.174	478.505	53,77
6	Konjenital Doğum Anomalileri	984.531	440.984	-55,21
7	Diyabet	313.821	372.907	18,83
8	Kronik Böbrek Hastalığı	278.198	357.131	28,37
9	Trafik Kazaları	327.791	352.078	7,41
10	Alt Solunum Yolu Enfeksiyonları	752.228	303.432	-59,66

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Tablo 6.4. 2019 Yılı İlk 10 YLD Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam

Sıra	Neden	2002	2019	Değişim (%)
1	Bel Ağrısı	714.815	874.588	22,35
2	Depresif Bozukluklar	515.818	632.644	22,65
3	Baş Ağrısı	462.765	588.744	27,22
4	Jinekolojik Hastalıklar	406.154	522.324	28,60
5	Diyabet	164.236	445.593	171,31
6	Diğer Kas-İskelet Sistemi Bozuklukları	250.226	424.079	69,48
7	Anksiyete Bozuklukları	305.615	375.857	22,98
8	Oral Hastalıklar	254.500	354.887	39,45
9	Yaşla İlgili veya Diğer İşitme Kayıpları	229.099	318.835	39,17
10	Boyun Ağrısı	181.549	267.435	47,31

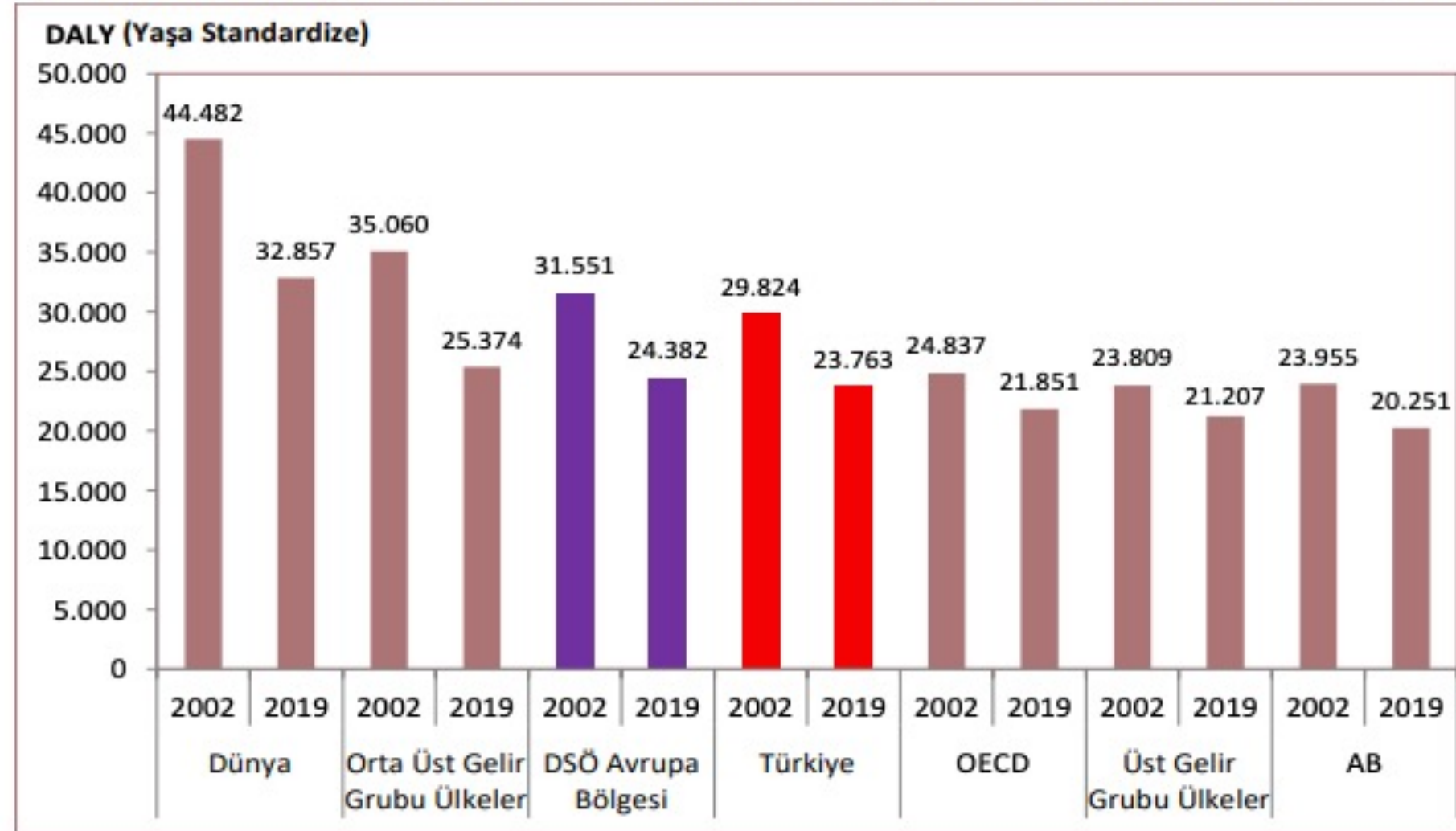
Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Tablo 6.7. 2019 Yılı İlk 10 DALY Nedeninin 2002 Yılına Göre Değişimi, (%), Toplam

Sıra	Neden	2002	2019	Değişim (%)
1	İskemik Kalp Hastalığı	1.816.681	1.847.044	1,67
2	İnme	585.368	993.082	69,65
3	Bel Ağrısı	714.815	874.588	22,35
4	Neonatal Hastalıklar	2.141.881	845.771	-60,51
5	Diyabet	478.057	818.499	71,21
6	Trakea, Bronş ve Akciğer Kanserleri	327.883	743.637	126,80
7	Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı	457.684	733.647	60,30
8	Depresif Bozukluklar	515.818	632.644	22,65
9	Baş Ağrısı	462.765	588.744	27,22
10	Jinekolojik Hastalıklar	406.715	522.877	28,56

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Şekil 6.5. 100.000 Kişiye Düşen DALY'nin Uluslararası Karşılaştırması, Yaşa Standardize, 2002, 2019

Kaynak: IHME, Küresel Hastalık Yüğü Çalışması 2019

Not: Ülke ve yıllar arası karşılaştırmaya olanak sağlamak adına ölçümler yaşı standardize edilmiştir.

ÖRNEK

Bir kişi trafik kazasında hayatını kaybederse ve ölüm yaşı 30, beklenen yaşam süresi 80 yıl süresi 80 yıl ise, bu kişi için 50 YLL hesaplanır. Ancak, eğer kişi hayatta kalsa ama ciddi bir ciddi bir sakatlık geçirse ve 10 yıl bu sakatlıkla yaşasa, bu sakatlığın ciddiyetine göre 10 yıl göre 10 yıl boyunca sağlıklı yaşam yılı kaybedilir.

Örneğin, bu sakatlık %50 işlev kaybına yol açmışsa, 10 yılın yarısı kayıp sayılır ve 5 YLD 5 YLD hesaplanır.

Bu durumda toplam **DALY = 50 YLL + 5 YLD = 55 DALY** olur. Bu da kazanın kişinin ve toplumun sağlığı üzerindeki toplam etkisini gösterir.

Sağlık Hizmetleri

Sağlık Hizmetlerinin Tanımı

Sağlık hizmetleri, insanların sağlıklarını koruma, iyileştirme ve sürdürme amacıyla sağlanan hizmetleri kapsar. Bu hizmetler, hastalıkların önlenmesi, teşhisi ve tedavisi, sağlığın geliştirilmesi ve rehabilitasyon gibi çeşitli alanları içerir.

Hizmetlerin Çeşitliliği

Sağlık hizmetleri çeşitli sağlık uzmanları tarafından sağlanır. Bu uzmanlar arasında doktorlar, hemşireler, eczacılar, fizyoterapistler ve diğer sağlık personeli bulunur. Sağlık hizmetleri, hastaneler, klinikler, sağlık merkezleri ve evde bakım gibi farklı ortamlarda sunulur.

Sağlık Hizmetlerinin Niteliği ve Özellikleri

1. Sağlık hizmeti tüketimi rastlantısaldır.
2. Sağlık hizmetinin ikamesi yoktur.
3. Sağlık hizmeti ertelenemez.
4. Sağlık hizmetinin boyutunu ve kapsamını hizmetten yararlanan değil, hekim belirler.
5. Sağlık hizmetleri tüketicilerinin davranışları irrasyoneldir.
6. Hizmetten sağlanan doyum ve kaliteyi önceden belirlemek çok zordur.
7. Sağlık hizmetlerinin bir bölümü toplumsal nitelik ve kamu malı özelliği taşımaktadır.
8. Sağlık hizmetinin çıktısı paraya çevrilemez.
9. Diğer özellikler (garantisi yoktur, önceden test dilemez, hata tolere edilemez, hizmet yetersizliği toplumsal sorunlara yol açar.)

Sağlık Hizmetlerinin Niteliği ve Özellikleri

Özellikleri

1. Hizmet sürecine hastanın katılımı
2. Eşzamanlılık ve dayanıksızlık
3. Bilgi asimetrisi
4. Soyutluk
5. Heterojenlik

Hizmet Sürecine Hastanın Katılımı

Bilgilendirilmiş Rıza

Hastanın sağlık hizmetleri almadan almadan önce bilgilенmesi ve rızasını rızasını vermesi önemlidir. Bu, hastanın kendi sağlık kararlarını verme hakkını korumak için gereklidir.

Karar Verme Sürecine Katılım

Hastaların tedavi seçenekleri ve riskleri hakkında bilgi almaları ve karar verme sürecine aktif olarak katılmaları teşvik edilir. Bu, hasta merkezli bakımı destekler.

Hastalar girdi ve çıktıdır

Hastalar hizmet sürecinin hem girdisi hem çıktısıdır. Hastaneler ve hastalar hizmet hastalar hizmet süresince karşılıklı iletişim halindedirler.

Eşzamanlılık ve Dayanıksızlık

Eşzamanlılık

Eşzamanlılık, sağlık hizmetlerinin üretim ve tüketim süreçlerinin aynı anda gerçekleşmesi durumudur. Bir sağlık hizmeti, doktorun ya da sağlık profesyonelinin bir tedavi ya da müdahale sunduğu anda tüketici tarafından alınır. Bu, sağlık hizmetlerinin diğer ürünlerden farklı olarak aynı anda sunulup tüketilmesini ifade eder. Örneğin, bir hasta bir doktor muayenesinde bulunurken, hizmet sunulmakta ve aynı anda tüketilmektedir

Dayanıksızlık

Dayanıksızlık, stoklanamama, depolanamama ve saklanamamayı ifade eder. Sağlık hizmetleri sunulmadığı veya talep edilmediği anda kaybolur; ertelenemez veya biriktirilemez. Örneğin, bir doktor randevusu boş geçerse, bu hizmet süresi kaybedilmiş olur ve o hizmet daha sonra kullanılamaz. Aynı şekilde, hastane yatak kapasitesinin kullanılmaması da bir kayıp olarak değerlendirilebilir çünkü bu hizmetler daha sonra saklanamaz veya yeniden kullanılamaz.

Bilgi Asimetrisi

Hastalar ve Sağlık Hizmet Sağlayıcıları Arası Bilgi Farkı

Sağlık hizmetlerinde bilgi asimetrisi, hastaların sağlık durumları hakkında sağlık hizmet sağlayıcılarından daha az bilgiye sahip olmaları anlamına gelir. Hastalar, sağlık durumlarının karmaşıklığı, tıbbi terminolojinin anlaşılması zorluğu ve sağlık hizmeti sağlayıcılarının bilgi birikiminin üstünlüğü nedeniyle bilgi eksikliği yaşayabilirler.

Yanlış Kararlar ve Güven Sorunları

Hastalar, genellikle sağlık profesyonellerine güvenmek zorunda kalırlar çünkü tıbbi konularda yeterli bilgiye sahip olmayabilirler. Bu da hastaların, doktorların önerdiği tedavi yöntemlerini sorgulamadan kabul etme eğiliminde olmalarına yol açabilir.

Sağlık Hizmetlerinde Heterojenlik

Kullanıcı Gereksinimlerinin Çeşitliliği

Sağlık hizmetleri alan kişilerde, yaş, cinsiyet, gelir cinsiyet, gelir düzeyi, eğitim seviyesi, sağlık durumu, kültürel geçmiş ve yaşam tarzı gibi farklı özellikler bulunur. Bu çeşitlilik, sağlık hizmetlerine olan ihtiyaçları ve beklentileri etkiler. Örneğin, yaşlı bir bireyin bireyin sağlık hizmetleri ihtiyaçları, genç bir bireyin ihtiyaçlarından farklıdır.

Hizmet Sunumunun Çeşitliliği

Sunulan sağlık hizmetlerinin çeşitliliği ve bu hizmetlerin kişiden kişiye, kurumdan kuruma, ya da durumdan duruma farklılık göstermesi anlamına gelir. Bu farklılıklar, hastaların ihtiyaçlarına, sağlık hizmeti sunucularının yeteneklerine, teknolojik altyapıya, ve hatta coğrafi ve sosyoekonomik faktörlere bağlı olarak değişebilir.

Vaka Analizi

Bir özel hastanede, bir hasta grip belirtileri ile başvurmuş ve doktoru tarafından detaylı testler yapılması önerilmiştir. Yapılan testler sonucunda hastaya basit bir soğuk algınlığı teşhisi konulmuş, ancak bu süreçte hastaya yaklaşık 3,000 TL tutarında bir fatura çıkarılmıştır. Hasta, teşhis ve tedavi sürecinde yapılan testlerin gerekliliği konusunda bilgilendirilmediğini iddia ederek bu durumu hastane yönetimine şikayet etmiştir.

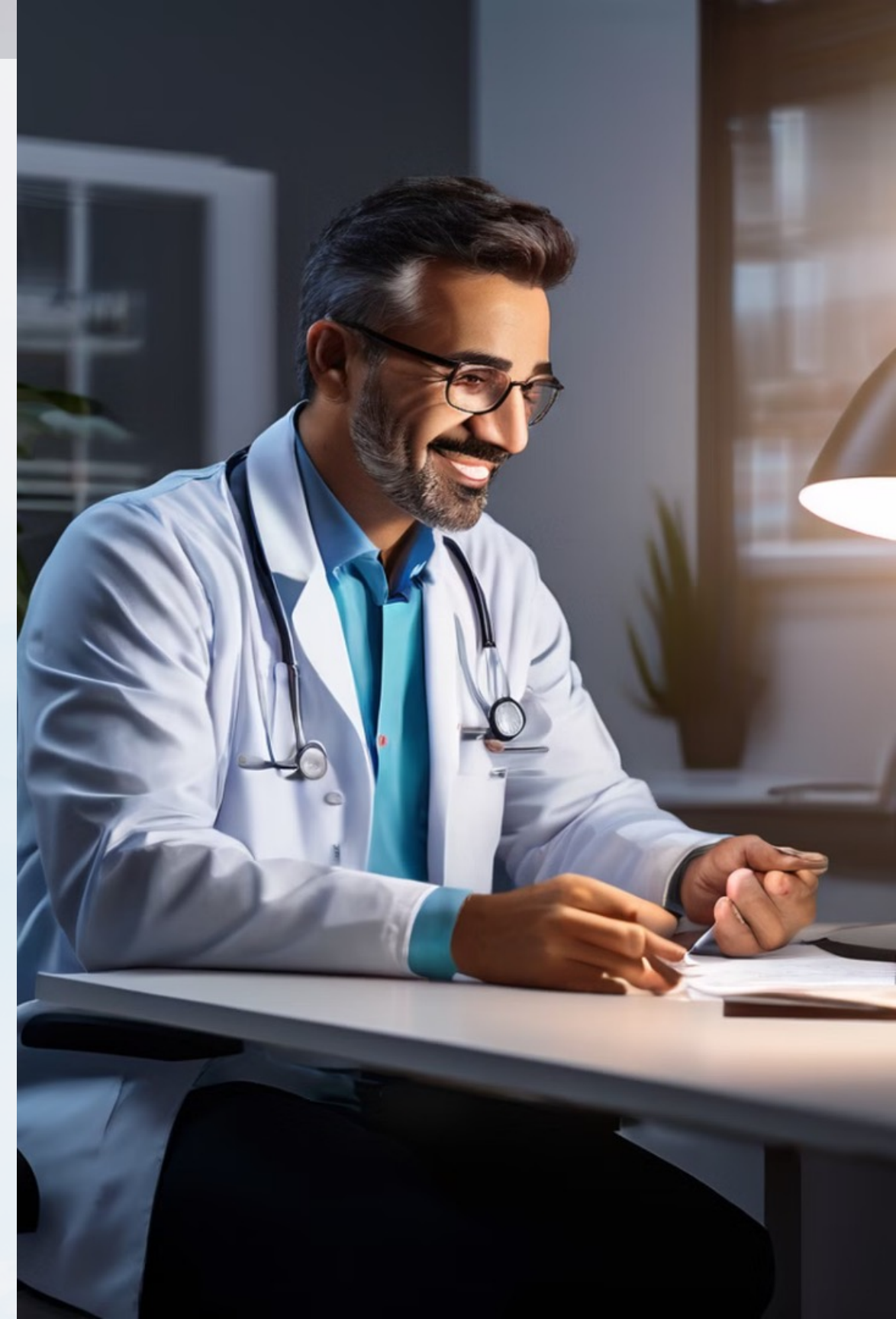
Hastane yönetimi, doktorların profesyonel kararlarına saygı gösterilmesi gerektiğini savunurken, hasta ise bilgilendirilmeden bu kadar yüksek bir ücretle karşı karşıya kalmaktan rahatsızlık duymaktadır. Bu durum hem hasta memnuniyetsizliğine yol açmış hem de hastane ile hasta arasında güven sorunlarına neden olmuştur.

Vaka Analizi

Sorular:

1. Bu vakada hastanın problem yaşıyıp yönetime şikayette bulunmasına neden olan kavram sağlık hizmetlerinin hangi özelliğidir?
2. Sağlık hizmetlerinin eşzamanlılık ve dayanıksızlık gibi özellikleri bu vakada nasıl ortaya çıkıyor? Bu özellikler, hastanın yaşadığı sorunun anlaşılmasında ne kadar etkili olabilir?
3. Bu vakada hastanın tedavi sürecine katılımı yeterli miydi? Hasta katılımının arttırılması, bu tür anlaşmazlıkların önüne geçmek için nasıl bir çözüm sunabilir?
4. Hastane yönetimi bu sorunu çözmek için ne yapabilir? Hastane, benzer durumların gelecekte yaşanmaması için ne tür politikalar geliştirebilir?

Sağlık Hizmetlerinin Önemi

Sağlık hizmetleri, bireylerin sağlıklarını koruma, iyileştirme ve yaşam kalitelerini artırma amacıyla sunulan hizmetlerdir. Bu hizmetler, hastalıkların önlenmesi, teşhis ve tedavisi, rehabilite ve bakım gibi farklı alanlarda sunulur.

Sağlık hizmetleri, bireylerin yaşam beklentilerini uzatır, sağlıklı bir yaşam sürdürmelerini sağlar ve toplumun ekonomik ve sosyal refahına katkıda bulunur. Ayrıca, hastalıkların yayılmasını önleyerek toplum sağlığını korur ve sağlıklı bir neslin yetişmesine yardımcı olur.

Health Research

Sağlık Hizmetlerinin Sınıflandırılması

1

Koruyucu Sağlık Hizmetleri

Hastalıkları önlemeye ve sağlığı korumaya yönelik hizmetler

2

Tedavi Edici Sağlık Hizmetleri

Hastalık ve yaralanmaların tedavisine yönelik hizmetler

3

Rehabilite Edici Sağlık Hizmetleri

Kaybedilen bedensel ve zihinsel yetilerin kazandırılmasına yönelik hizmetler

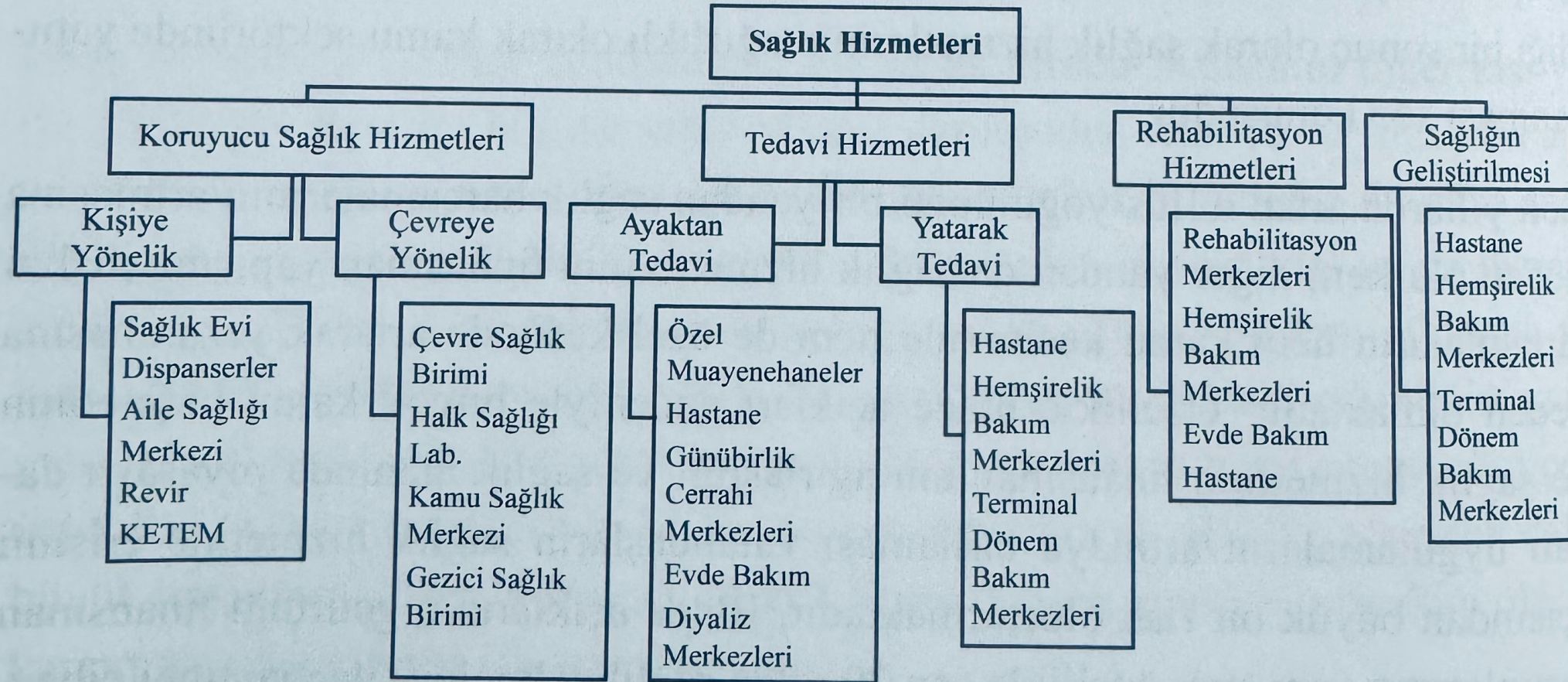
4

Sağlığın Geliştirilmesi Hizmetleri

Sağlık düzeyini yükseltmeye yönelik hizmetler

Sağlık Hizmetlerinin Sınıflandırılması

Şekil 1.1. Sağlık Hizmetlerinin Sınıflandırılması

Koruyucu Sağlık Hizmetleri

1

1. Hastalık Önleme

Koruyucu sağlık hizmetleri, bireylerin sağlığını korumayı ve hastalıklara yakalanma risklerini azaltmayı hedefler. Bu hizmetler, erken teşhis ve müdahale yoluyla sağlık sorunlarının ilerlemesini engellemeyi amaçlar.

2

2. Sağlıklı Yaşamı Destekleme

Bunlar, sağlıklı yaşam alışkanlıklarını teşvik eden ve sağlıklı yaşamı destekleyen hizmetlerdir. Sağlıklı beslenme, düzenli egzersiz, sağlıklı yaşam alışkanlıkları ve risk faktörlerinin kontrolü gibi konularda danışmanlık ve eğitim sağlanır.

3

3. Risk Faktörlerinin Azaltılması

Kişisel ve çevresel risk faktörlerinin azaltılmasını hedefler. Sigara kullanımı, aşırı alkol tüketimi, obezite gibi risk faktörlerinin kontrolü ve erken teşhis önemlidir.

Koruyucu Sağlık Hizmetleri: Kişiyeye Yönelik

Bağışıklama

Aşılama programları

Erken Tanı

Hastalıkların erken teşhisi

Aile Planlaması

Üreme sağlığı hizmetleri

İlaçla Koruma

Önleyici ilaç tedavileri

Sağlıklı Beslenme

Beslenme eğitimi ve danışmanlığı

Sağlık Eğitimi

Toplum sağlığı bilincini artırma

Çevreye Yönelik Koruyucu Sağlık Hizmetleri

Su Kaynaklarının Korunması

Hava Kirliliğinin Azaltılması

Hava kirliliği solunum yolu hastalıkları ve diğer sağlık sorunlarına neden olabilir. Hava kalitesini iyileştirmek için çevresel önlemler almak gerekir. Bu önlemler arasında hava kirliliğine neden kirliliğine neden olan kaynakların azaltılması yer alır.

Atık Yönetimi

Çevresel sağlık için atık yönetimi çok önemlidir. Atıkların doğru şekilde bertaraf edilmesi çevre kirliliğini çevre kirliliğini önlemek için gereklidir. Atıkların ayrıştırılması ve geri dönüştürülmesi çevre sağlığına sağlığına katkıda bulunur.

Tedavi Edici Sağlık Hizmetleri

Hastalıkların Tedavisi

Tedavi edici sağlık hizmetleri, bireylere hastalık veya yaralanma yaralanma durumlarında tanı ve tedavi sağlamayı amaçlar. Bu hizmetler, hastalıkların erken teşhisi, semptomların hafifletilmesi ve iyileşmenin hızlandırılması için gerekli tıbbi müdahaleleri içerir.

Tıbbi Müdahaleler

Bu hizmetler, ilaç tedavisi, ameliyatlar, fizik tedavi, radyoterapi ve radyoterapi ve diğerk tıbbi müdahaleleri kapsar. Tedavi edici sağlık hizmetlerinin amacı, bireylerin sağlığını geri kazanmalarına kazanmalarına ve yaşıam kalitelerini iyileştirmelerine yardımcı olmaktır.

Sağlık Hizmetlerinin Düzeyleri

Birinci Basamak

Birincil sağlık hizmetleri, bireylerin ilk başvurduğu sağlık hizmeti noktasıdır. Aile hekimleri, sağlık merkezleri ve poliklinikler bu seviyede yer alır. Temel sağlık hizmetleri, hastalıkların önlenmesi, erken teşhis ve tedavi, sağlık eğitimi ve danışmanlık gibi hizmetleri kapsar.

İkinci Basamak

İkincil sağlık hizmetleri, daha uzmanlaşmış ve karmaşık sağlık hizmetleri gerektiren durumlarda sunulur. Hastaneler, özel klinikler ve uzman doktorlar bu seviyede yer alır. Bu seviyedeki hizmetler, cerrahi müdahaleler, yoğun bakım, uzman teşhis ve tedavi gibi hizmetleri içerir.

Üçüncü Basamak

Üçüncül sağlık hizmetleri, en karmaşık ve nadir görülen hastalıkların tedavisini gerektiren durumlarda sunulur. Üniversite hastaneleri, araştırma merkezleri ve özel tıp merkezleri bu seviyede yer alır. Bu seviyedeki hizmetler, organ nakli, kök hücre tedavisi, genetik mühendisliği gibi hizmetleri içerir.

Tedavi Edici Sağlık Hizmetleri: Birinci Basamak

Ayakta Tedavi

Özel muayenehaneler ve poliklinikler

Acil Servisler

Hastane acil servisleri

Evde Bakım

Evde sağlık hizmetleri

Aile Sağlığı Merkezleri

Birinci basamak sağlık kuruluşları

Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinin Özellikleri

1 Kolay Erişim

Topluma en yakın ve kolay ulaşılabilir sağlık hizmetleri

2 Düşük Maliyet

Daha az yatırım ve işletme sermayesi gerektiren hizmetler

3 Hızlı Hizmet

Acil ve temel sağlık ihtiyaçlarına hızlı cevap veren kurumlar

4 Koruyucu Hizmetler

Hastalıkları önlemeye yönelik temel sağlık hizmetleri

Tedavi Edici Sağlık Hizmetleri: İkinci Basamak

1

Hastaneye Yatış

Yatarak tedavi gerektiren durumlar

2

Teşhis

Hastalığın tanısının konulması

3

Tedavi

Uygun tedavi yöntemlerinin uygulanması

4

Taburcu

İyileşme sonrası hastaneden çıkış

İkinci Basamak Sağlık Hizmetlerinin Özellikleri

Yataklı Tedavi

Hastanede yatarak tedavi gerektiren
gerektiren durumlar için hizmet sunar
sunar

Uzmanlaşmış Bakım

Belirli uzmanlık alanlarında daha detaylı
sağlık hizmetleri sağlar

Orta Düzey Teknoloji

Temel tıbbi cihazlar ve orta düzey
teknolojik altyapı kullanır

Tedavi Edici Sağlık Hizmetleri: Üçüncü Basamak

Üniversite Hastaneleri

İleri düzey tıbbi hizmetler

Eğitim Hastaneleri

Uzmanlık eğitimi veren kurumlar

Araştırma Merkezleri

Tıbbi araştırma ve geliştirme

Özel Dal Hastaneleri

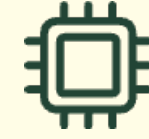
Belirli hastalıklara odaklanan kurumlar

Üçüncü Basamak Sağlık Hizmetlerinin Özellikleri

İleri Araştırma

Tıbbi araştırma ve geliştirme faaliyetleri

Yüksek Teknoloji

En gelişmiş tıbbi cihaz ve ekipmanların kullanımı

Uzman Kadro

Alanında uzmanlaşmış sağlık profesyonelleri
profesyonelleri

Karmaşık Vakalar

Nadir ve karmaşık hastalıkların tedavisi

Sağlık Hizmetlerinin Basamakları: Karşılaştırma

Basamak	Hizmet Kapsamı	Ulaşılabilirlik	Maliyet
Birinci Basamak	Dar	Yüksek	Düşük
İkinci Basamak	Orta	Orta	Orta
Üçüncü Basamak	Geniş	Düşük	Yüksek

Rehabilite Edici Sağlık Hizmetleri

1

TIBBİ REHABİLİTASYON

Bir kişinin fiziksel veya zihinsel sağlık durumunu iyileştirmek, fonksiyonel yeteneklerini geri kazandırmak veya optimize etmek için uygulanan tedavi ve terapi süreçlerini kapsar. Bu tür rehabilitasyon, hastalık, yaralanma, cerrahi müdahale veya doğuştan gelen engeller sonucunda kaybedilen yeteneklerin yeniden kazanılmasını hedefler.

Örnekler:

- Fizik Tedavi:** Kas-iskelet sistemi yaralanmaları, felç veya ameliyat sonrası hareket yeteneğinin yeniden kazandırılması.
- Ergoterapi:** Günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızlığı artırmak için yapılan aktiviteler ve egzersizler.
- Konuşma Terapisi:** Konuşma ve dil bozuklukları, yutma güçlüğü gibi durumların tedavisi.
- Nörolojik Rehabilitasyon:** Beyin hasarı, omurilik yaralanmaları veya nörolojik hastalıklar sonucu ortaya çıkan fonksiyon kayıplarının iyileştirilmesi.

2

SOSYAL REHABİLİTASYON

Bireyin toplumsal yaşama yeniden entegre olmasını, sosyal rollerini ve ilişkilerini yeniden kazanmasını hedefleyen süreçleri kapsar. Bu tür rehabilitasyon, bireyin topluma katılımını artırmak ve sosyal uyumunu sağlamak amacıyla yürütülür.

Örnekler:

- Mesleki Rehabilitasyon:** Bireyin iş gücüne yeniden katılabilmesi için gerekli becerilerin kazandırılması ve iş bulma süreçlerinde destek sağlanması.
- Psikososyal Destek:** Psikolojik danışmanlık, sosyal destek grupları ve toplum temelli rehabilitasyon programları.
- Toplum Rehabilitasyonu:** Engelli bireylerin topluma entegrasyonu için toplum destek programları, sosyal etkinlikler ve eğitim faaliyetleri.

Rehabilite Edici Sağlık Hizmetleri: Tıbbi Rehabilitasyon

Fizik Tedavi

Hareket kabiliyetini artırmaya yönelik yönelik uygulamalar

Protez Uygulamaları

Kaybedilen uzuvların yerine yapay uzuvların kullanılması

Konuşma Terapisi

Konuşma bozukluklarının giderilmesine yönelik çalışmalar

Rehabilite Edici Sağlık Hizmetleri: Sosyal Sosyal Rehabilitasyon

1

Meslek Edindirme

Engelli bireylere yönelik mesleki eğitim programları

2

İş Bulma Desteği

Rehabilitasyon sonrası istihdam desteği

3

Sosyal Uyum Programları

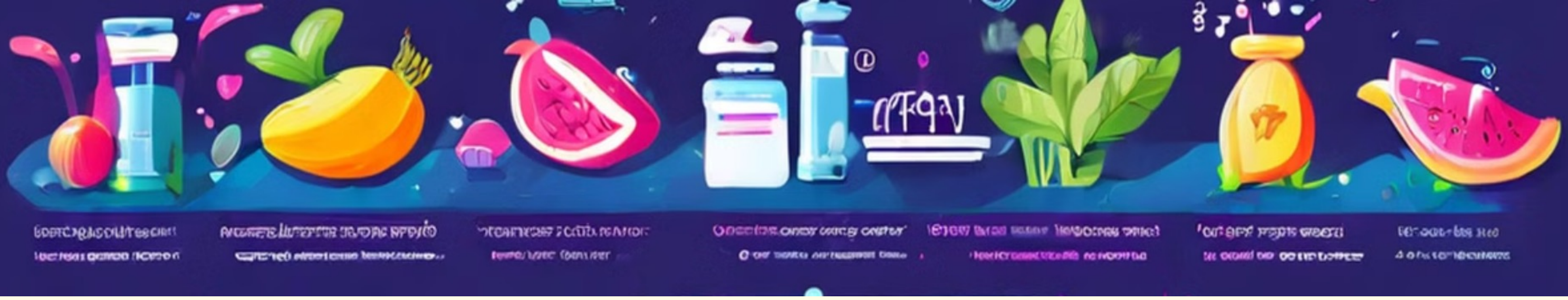
Topluma yeniden kazandırma  alışmaları

4

Psikolojik Destek

Rehabilitasyon sürecinde psikolojik danışmanlık hizmetleri

Sağlığın Geliştirilmesi Hizmetleri: Amaç ve Kapsam

Zaten sağlıklı olan kişilerin, sağlık durumlarını daha üst düzeye yükseltmek için sağlanan hizmetlerdir.

Yaşam Kalitesini Artırma

Bireylerin yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik çalışmalar

Sağlıklı Yaşam Tarzı

Sağlıklı beslenme ve fiziksel aktivite alışkanlıkları kazandırma

Bilinçlendirme

Toplumun sağlık konusunda bilgilendirilmesi ve eğitilmesi

Riskleri Azaltma

Sağlığı tehdit eden risk faktörlerinin azaltılması

Sağlığın Geliştirilmesi Hizmetleri: Uygulama Alanları

Sağlık Eğitim Merkezleri

Toplum sağlığı eğitimi veren kurumlar

Sağlık Ocakları

Birinci basamak sağlık hizmetleri

Ana Çocuk Sağlığı Merkezleri

Anne ve çocuk sağlığına odaklanan kurumlar

Sağlıklı Yaşam Merkezleri

Fiziksel aktivite ve beslenme danışmanlığı sunan merkezler

Sağlığın Geliştirilmesi Hizmetleri

Sağlıklı Yaşamı Destekleme

Sağlığın geliştirilmesi hizmetleri, bireylerin ve toplumların sağlık durumunu iyileştirmek ve sağlıklı yaşamı desteklemek amacıyla yürütülen hizmetlerdir. Bu hizmetler, bireylerin sağlıklı alışkanlıklar edinmelerine, sağlık risklerini azaltmalarına ve sağlıklı bir yaşam sürdürmelerine yardımcı olmak için tasarlanmıştır.

Eğitim ve Danışmanlık

Bu hizmetler, bireylere ve toplumlara sağlıklı yaşam hakkında bilgi, beceri ve destek sağlamayı amaçlar. Sağlıklı beslenme, düzenli egzersiz, sigara kullanımı bırakma, alkol tüketiminin azaltılması, stres yönetimi ve cinsel sağlık gibi konularda eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunulur.

Toplum Odaklı Yaklaşım

Sağlığın geliştirilmesi hizmetleri, toplumu güçlendirerek, sağlıklı yaşamı destekleyici bir çevre oluşturarak ve bireylerin sağlıklarını iyileştirmelerine olanak sağlamayı hedefler. Bu hizmetler, sağlıklı yaşamı destekleyici politikalar oluşturmak, sağlıklı yaşamı teşvik eden çevreler yaratmak ve toplumu sağlıklı yaşam konusunda bilinçlendirmek için çalışır.

